
Miscellanea

*Tomasz Knepka**
*Dorota Szymczak***

SPRAWOZDANIE Z II OGÓLNOPOLSKIEGO SEMINARIUM NAUKOWEGO PT. PRAWA RYNKU FINANSOWEGO WARSZAWA 21 LISTOPADA 2014 ROKU

W Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego w Warszawie 21 listopada 2014 r. z inicjatywy prof. Anny Jurkowskiej-Zeidler (UG) oraz prof. Marcina Olszaka (UW) odbyło się II Ogólnopolskie Seminarium Naukowe nt. Prawa Rynku Finansowego, poświęcone kluczowym problemom nadzoru i regulacji rynku finansowego. W seminarium licznie uczestniczyli przedstawiciele różnych ośrodków akademickich, którzy w swoich pracach badawczych podejmują zagadnienia wchodzące w zakres prawa rynku finansowego. Wyjątkowość tego spotkania naukowego polegała jednak na tym, że uczestniczyli w nim również przedstawiciele najważniejszych – krajowych i europejskich – instytucji regulujących i nadzorujących rynek finansowy, tj. Europejskiego Banku Centralnego, Ministerstwa Finansów, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego oraz Związku Banków Polskich.

Zgodnie z agendą, seminarium podzielono na dwa panele. Pierwszy pt.: „Unia bankowa jako zmiana architektury regulacyjnej i nadzorczej rynku finansowego”

* Tomasz Knepka jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytetu Gdańskiego.

** Dorota Szymczak jest magistrem prawa, doktorantką w Katedrze Prawa Finansowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

dotyczył kwestii instytucjonalnych, natomiast drugi pt.: „Rola *soft law* w regulacji rynku finansowego na przykładzie rekomendacji i wytycznych Komisji Nadzoru Finansowego” odnosił się do zagadnień prywatno-prawnych.

Ogólne wprowadzenie do dyskusji wygłosił prof. Cezary Kosikowski (UWB), który podkreślił, że prawo rynku finansowego zostało wyodrębnione w sposób konwencjonalny, ale jako nowa dziedzina prawa nie może być tworzone w oderwaniu od praktyki.

Pierwszy panel seminarium został poświęcony w całości kwestiom związanym z tworzeniem nowych instytucji regulacji i nadzoru w ramach Europejskiej Unii Bankowej. W jego ramach jako pierwszy wystąpił prof. Jan Monkiewicz (PW) z referatem pt.: Unia bankowa w UE – perspektywa ekonomii politycznej”. Ponadto, w tej części seminarium wystąpili: prof. Tomasz Nieborak (UAM) z referatem „Unia bankowa – w stronę bezpieczeństwa i stabilności rynku finansowego Unii Europejskiej?”, Daniel Głuch (EBC) z referatem „Zmiana roli banków centralnych w sprawowaniu nadzoru finansowego” oraz prof. Magdalena Fedorowicz (UAM) z referatem „Prawne ujęcie nadzoru makroostrożnościowego w świetle projektów ustaw o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym”.

Oczekiwane korzyści oraz potencjalne zagrożenia dla rynku finansowego, wynikające z utworzenia Europejskiej Unii Bankowej, przedstawił prof. Jan Monkiewicz. Prof. Tomasz Nieborak zwrócił uwagę na wiele problemowych kwestii w zakresie architektury instytucjonalnej Europejskiej Unii Bankowej wskazując, że stanowi ona element spójnej i logicznej „układanki”, tworzącej w założeniu docelową architekturę właściwej Unii Gospodarczej i Walutowej. Daniel Głuch z EBC przedstawił natomiast kwestie praktyczne wynikające z przejścia przez Europejski Bank Centralny zadań nadzorczych nad bankami w strefie euro w ramach jednolitego mechanizmu nadzorczego. Wskazał przy tym na skomplikowany układ kompetencji w podejmowaniu decyzji nadzorczych w ramach unii bankowej. W ostatnim wystąpieniu tego panelu prof. Magdalena Fedorowicz omówiła ewolucję projektu polskich regulacji odnoszących się do powołania krajowego organu odpowiedzialnego za nadzór ostrożnościowy i w tym aspekcie podała w wątpliwość potrzebę zachowania bytu prawnego Komitetu Stabilności Finansowej, której zadania w zakresie nadzoru makroostrożnościowego może przejąć nowa Rada ds. Ryzyka Systemowego.

Po wystąpieniach wprowadzających rozpoczęła się ożywiona dyskusja na temat oczekiwanych korzyści i spodziewanych zagrożeń wynikających z ustanowienia Europejskiej Unii Bankowej.

Zwrócono uwagę m.in. na niepokojąco wysoką inflację nowych, pośpiesznie tworzonych aktów prawa unijnego dotyczących rynku finansowego. W tym kontekście podkreślono, że owa reakcja prawodawcy na porażkę idei samoregulacji rynku finansowego przez jego uczestników prowadzi do jego przeregulowania. Konkludując, przyjęto, że naczelną zasadą w zapewnianiu równowagi w regulowaniu rynku

finansowego powinna stać się zasada proporcjonalności. Rozważano również, czy w sytuacji, gdy nowa architektura sieci bezpieczeństwa finansowego w dużej mierze skupia się na rynku bankowym, można jeszcze mówić o jednolitym rynku finansowym, wydaje się bowiem, że unia bankowa prowadzi do jego fragmentyzacji.

W toku dyskusji podkreślono olbrzymie znaczenie wpływu powołania unii bankowej na zasięg regulacji i nadzoru rynku finansowego oraz strukturę sieci bezpieczeństwa finansowego. Tematykę tę kontynuował Bernard Smykla (NBP), który podkreślił kapitalne znaczenie nowych regulacji europejskich dla krajowego prawa rynku finansowego. Na kwestię braku kompleksowej regulacji ochrony konsumentów usług finansowych w obliczu unifikacji europejskiego nadzoru zwróciła zaś uwagę Joanna Noga-Bogomilska (UOKiK). Z powszechną aprobatą uznano za konieczne wprowadzenie takiej regulacji ochrony konsumenta, która stałaby się istotnym elementem sieci bezpieczeństwa finansowego. Dr Piotr Stanisławiszyn (UO) pod dyskusję poddał zaś dominację EBC w sprawowaniu nadzoru nad rynkiem finansowym oraz, biorąc pod uwagę tę hegemonię, potencjalny kierunek rozwoju sieci bezpieczeństwa.

Drugą część seminarium rozpoczęło wystąpienie prof. Zbigniewa Ofiarskiego (US) nt. „Rola *soft law* w regulacji rynku finansowego na przykładzie rekomendacji i wytycznych KNF”. Profesor przedstawił podstawy prawne wydawania aktów normatywnych zaliczanych do tzw. miękkiego prawa i dokonał analizy zakresu przedmiotowego rekomendacji i wytycznych KNF, wskazując na ich coraz bardziej znaczącą rolę w regulacji rynku finansowego. Podkreślił też, że nie ma badań w nauce prawa finansowego na temat wpływu rekomendacji na zmianę ustawodawstwa polskiego.

Kolejne wystąpienia stanowiły dwa odmienne głosy w tej samej sprawie, tj. „znaczenie rekomendacji UKNF wydanej dla banków dotyczących dobrych praktyk w zakresie *bancassurance* oraz wytycznych KNF dla zakładów ubezpieczeń dotyczących dystrybucji ubezpieczeń dla regulacji rynku ubezpieczeniowego”. Prof. Dorota Maśniak (UG) zwróciła uwagę na trzy problemy wiążące się z wytycznymi i rekomendacjami KNF, tj. problem *ratio legis*, problem charakteru prawnego oraz zakresu regulacji. Podkreśliła także istotę problemów interpretacyjnych związanych z tymi aktami dla praktyki nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową. Natomiast prof. Marcin Orlicki (UAM) zwrócił uwagę na szczególne znaczenie rekomendacji i wytycznych w regulacji rynku ubezpieczeniowego, gdzie bardzo często w konstrukcji umów ubezpieczenia występują klauzule niedozwolone oraz niekonsumenckie praktyki rynkowe. Profesor podniósł również, że postępowanie cywilne jest mało efektywne w zakresie dochodzenia roszczeń z tych umów.

W ramach bardzo ciekawej dyskusji związanej z powyższą tematyką podkreślano przede wszystkim coraz większą aktywność KNF w regulacji rynku ubezpieczeniowego, na wzór rynku bankowego, poprzez wprowadzanie aktów o charakterze *soft law*, co budzi poważne wątpliwości co do ich charakteru prawnego i mocy

obowiązującej. Z jednej bowiem strony nie ma żadnych wątpliwości co do potrzeby większej regulacji rynku ubezpieczeniowego, szczególnie w zakresie jego aspektu konsumenckiego, z drugiej jednak – regulacja taka musi odbywać się zgodnie z obowiązującym systemem źródeł prawa, zapewniając także zakładom ubezpieczeń, jako adresatom takich regulacji, ochronę na gruncie prawa administracyjnego.

Seminarium zakończył wykład prof. Marioli Lemonnier (UWM) nt. „Roli badań porównawczych i interdyscyplinarnych w kwestiach rynku i nadzoru finansowego”. Profesorka wyjaśniła, że badania prawno-porównawcze służą: tworzeniu i tłumaczeniu pojęć, implementacji instytucji do systemu prawa, określeniu stopnia wpływu jednej kultury nadzorczej na inną. Zasadnicze zatem znaczenie mają obecnie badania nowych (pokryzysowych) regulacji w sferze rynku finansowego, które powinny być tworzone dla rynku i jego uczestników, zawierać „efektywne” normy prawne oraz pozostawać elastyczne.

Podsumowanie seminarium dokonał prof. Jan Głuchowski (WSB), który stwierdził, że zmiana architektury w obszarze rynku finansowego, powodująca utworzenie Europejskiej Unii Bankowej, jest najbardziej spektakularną zmianą prawa europejskiego od momentu ustanowienia Unii Walutowej. Podkreślił też, że prawo rynku finansowego jest już wyraźnie wyodrębnioną dziedziną prawa.

Na zakończenie seminarium prof. Anna Jurkowska-Zeidler zaakcentowała konieczność podejmowania dyskusji na temat zmian w zakresie regulacji i nadzoru rynku finansowego. W tym aspekcie dialog pomiędzy środowiskiem akademickim a praktykami reprezentującymi instytucje regulujące i nadzorujące rynek finansowy jest bardzo potrzebny, szczególnie ze względu na zmieniającą się architekturę sieci bezpieczeństwa finansowego na poziomie Unii Europejskiej.

Seminarium odbyło się pod patronatem Komisji Nadzoru Finansowego. Patronat medialny sprawowali: Wydawnictwo „Wolters Kluwer”, „Państwo i Prawo”, „Monitor Prawa Bankowego” oraz „Prawo Asekuracyjne”.